

Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

Sammanfattning

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) med följdmotioner.

Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd har godkänt etablerandet av en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan genom beslut i enlighet med FN-stadgans kapitel VII.

Utskottet förordar, under förutsättning att det finns ett mandat för styrkan enligt beslut i FN:s säkerhetsråd, att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 855 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2012. Utskottet stöder regeringens inriktning om att den svenska militära insatsen i Afghanistan successivt ska anpassas, omvandlas och reduceras. Den svenska militära insatsen kommer, under merparten av 2012, att utgöras av ca 500 personer på plats i Afghanistan. Vid utgången av 2012 ska insatsen ha reducerats med ca 100 personer till ca 400 personer på plats i Afghanistan. Därutöver tillkommer den svenska helikopterenheten samt personal till stöd för avveckling av camper och hemtransport av utrustning och materiel.

Samtliga motioner avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns fem reservationer (SD, V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	8
Motionerna	8
Utskottets överväganden	10
Reservationer	13
1. Avslag på proposition 2011/12:29, punkt 1 (V)	13
2. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF), punkt 2 (SD)	15
3. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF), punkt 2 (V)	18
4. Civila insatser i Afghanistan, punkt 3 (SD)	18
5. Civila insatser i Afghanistan, punkt 3 (V)	19
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Följdmotionerna	22

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på proposition 2011/12:29

Riksdagen avslår motion 2011/12:U9 yrkande 1.

Reservation 1 (V)

2. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF)

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 855 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2012, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:29 och avslår motionerna 2011/12:U9 yrkande 2 och 2011/12:U10 yrkande 1.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

3. Civila insatser i Afghanistan

Riksdagen avslår motionerna 2011/12:U9 yrkande 3 och 2011/12:U10 yrkande 2.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (V)

Stockholm den 1 december 2011

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Peter Hultqvist (S), Cecilia Widegren (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Hans Wallmark (M), Carina Hägg (S), Allan Widman (FP), Clas-Göran Carlsson (S), Staffan Danielsson (C), Mats Johansson (M), Peter Rådberg (MP), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Jansson (SD), Carin Runeson (S), Anna-Lena Sörenson (S) och Torbjörn Björklund (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i proposition 2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) beslutat att föreslå att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka om högst 855 personer till förfogande för deltagande i ISAF till utgången av december månad 2012, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd.

Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen. Propositionen har remitterats till utrikesutskottet. Utrikes- och försvarsutskotten har därefter beslutat – med stöd av 4 kap. 8 § riksdagsordningen – att bereda propositionen och tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU).

Den 24 november 2011 höll statssekreterare Håkan Jevrell från Försvarsdepartementet, utrikesråd Björn Lyrvall från Utrikesdepartementet och överbefälhavare Sverker Göranson från Försvarsmakten en föredragning om propositionen.

Bakgrund

Den 20 december 2001 godkände Förenta nationernas (FN:s) säkerhetsråd i resolution 1386 upprättandet av en internationell säkerhetsstyrka (*International Security Assistance Force*, ISAF), i enlighet med Bonnavalet, för att under FN-stadgans kapitel VII bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i Kabul och stödja övergången till demokratiskt styre i Afghanistan. Säkerhetsrådet har senare förlängt och utökat mandatet för den internationella styrkan till att omfatta hela Afghanistans territorium samt stöd för uppbyggnad av de afghanska säkerhetsstyrkorna. Detta har skett genom resolutionerna 1413 (2002), 1444 (2002), 1510 (2003), 1563 (2004), 1623 (2005), 1707 (2006), 1776 (2007), 1833 (2008), 1890 (2009) och 1943 (2010). Den senaste resolutionen, 2011 (2011) grundar sig på mandatet i resolutionerna 1386 (2001) och 1510 (2003) och sträcker sig t.o.m. den 13 oktober 2012. Enligt regeringen väntas FN fortsätta att förlänga mandatet för den internationella säkerhetsstyrkan med ett år i taget under flera år framöver.

Sverige har bidragit till den internationella säkerhetsstyrkan ISAF sedan den inrättades vid årsskiftet 2001/02. Det svenska deltagandet inom ramen för den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan har tidigare varit föremål för riksdagens ställningstagande genom förslag i proposition 2001/02:60 (bet. 2001/02:UFöU2, rskr. 2001/02:140), i proposition 2001/02:179 (bet. 2001/02:UFöU3, rskr. 2001/02:323), i proposition 2002/03:21 (bet.

2002/03:UFöU1, rskr. 2002/03:71) i betänkande 2003/04:UU8 (rskr. 2003/04:100), i proposition 2003/04:71, (bet. 2003/04:UFöU2, rskr. 2003/04:245), i proposition 2005/06:34 (bet. 2005/06:UFöU1, rskr. 2005/06:83), i proposition 2006/07:83 (bet. 2006/07:UFöU3, rskr. 2006/07:192), i proposition 2008/09:69 (bet. 2008/09:UFöU1, rskr. 2008/09:146), i proposition 2009/10:38 (bet. 2009/10:UFöU1, rskr. 2009/10:60) samt i proposition 2010/11:35 (bet. 2010/11:UFöU1, rskr. 2010/11:108).

I proposition 2010/11:35, överlämnad till riksdagen den 4 november 2010, föreslog regeringen att riksdagen åter skulle bemyndiga regeringen att bidra till den internationella säkerhetsstyrkan, inklusive ha ledningsansvar för en regional enhet för säkerhet och återuppbyggnad i Mazar-e Sharif samt stödja uppbyggnaden av de afghanska säkerhetsstyrkorna. Riksdagen biföll den 15 december 2010 regeringens förslag (bet. 2010/11:UFöU1, rskr. 2010/11:108) och medgav att regeringen ställde en väpnad styrka bestående av högst 855 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan fram till utgången av december månad 2011 under förutsättning att det även fortsättningsvis fanns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd.

Framtagandet av regeringens förslag i proposition 2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF), som överlämnades till riksdagen den 9 november 2011, har föregåtts av överläggningar och en överenskommelse mellan regeringen, Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna. I proposition 2011/12:29 föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka bestående av högst 855 personer till förfogande för deltagande i ISAF till utgången av december månad 2012, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd. I personalramen om 855 personer ingår resurser för förstärkning och oförutsedda evakueringsbehov.

Den 24 november 2011 informerade Försvarsdepartementet, Utrikesdepartementet och Försvarsmakten det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet om den svenska insatsen i Afghanistan.

Den afghanska regeringen och det internationella samfundet enades vid Kabulkonferensen i juli 2010 om att den afghanska regeringen vid utgången av 2014 ska ha övertagit huvudansvaret för landets säkerhet, utveckling och samhällsstyre. Som en del i denna transition har Nato och den afghanska regeringen beslutat att ISAF:s trupp vid utgången av 2014 ska överlämna säkerhetsansvaret till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Avsikten är att det internationella samfundets militära stöd därefter gradvis ska ersättas av ett förstärkt civilt stöd. Sommaren 2011 inleddes transitionen i Afghanistan, bl.a. i staden Mazar-e Sharif.

Sedan våren 2006 har Sverige ledningsansvar för en regional enhet för säkerhet och återuppbyggnad (PRT) i Mazar-e Sharif i norra Afghanistan. Enheten ansvarar för säkerheten i de fyra provinserna Balkh, Jowzjan, Sar-e Pul och Samangan. Det nuvarande svenska militära bidraget uppgår

till ca 500 personer på plats i Afghanistan och består av chef, stab och förband. Förbandet består bl.a. av reducerade kompanienheter som utgår från den svenskledda regionala enhetens ansvarsområde samt vakt-, eskort-, underrättelse-, sjukvårds- och logistikenheter. Under 2011 tillfördes det svenska bidraget en helikopterenhet bestående av två räddningshelikoptrar för medicinsk evakuering samt en taktisk obemannad flygfarkost (TUAV) för förbättrade möjligheter att inhämta underrättelseinformation. Manöverenheter har tillförts under begränsade perioder som tillfälliga förstärkningar, t.ex. i samband med förbandsrotationer. Det svenska bidraget till den internationella styrkan omfattar även personal i utbildnings- och samverkansgrupperna (OMLT) som genom militär rådgivning bidrar till att stödja den afghanska armén liksom instruktörer vid den afghanska arméns stabs- och funktionsskolor.

Finlands bidrag till den svenskledda regionala enheten uppgår i dag till ca 195 personer och består bl.a. av ett skyttekompani samt stabsresurser, inkluderat ställföreträdande chef för PRT. Det svenska styrkebidraget har under 2010–2011 genomfört en förändring från stridande till stödjande säkerhetsinsatser. Sannolikt kommer transitionsprocessen ha inletts i samtliga fyra provinser inom det svensk-finska ansvarsområdet PRT Maxar-e Sharif under 2012.

Den huvudsakliga uppgiften för det svenska styrkebidraget är numera att stödja och utbilda de afghanska säkerhetsstyrkorna, i syfte att möjliggöra en successiv överlämning av säkerhetsansvaret från ISAF till de afghanska myndigheterna i enlighet med den afghanska regeringens målsättningar. Därmed genomför det svenska styrkebidraget inga egna säkerhetsoperationer i dag. Samtliga säkerhetsoperationer som genomförs i det svensk-finska ansvarsområdet initieras, planeras, leds och genomförs av de afghanska säkerhetsstyrkorna, med stöd av den svensk-finska regionala enheten. Stödet till Afghan National Security Forces (ANSF) är tredelat och utgörs av s.k. förmågestöd, mentorsstöd (OMLT) samt utbildningsstöd (instruktörer). Huvuddelen av förbandet ägnar sig åt det s.k. förmågestödet, vilket innebär stöd vid planering och genomförande av ANSF:s olika operationer samt stöd med kritiska förmågor, t.ex. förmågan att leda in flygunderstöd. Förmågestödet är efterfrågat av ANSF eftersom styrkorna är beroende av praktiskt understöd, inte minst med kritiska förmågor, för att kunna genomföra egna säkerhetsoperationer.

Under det första halvåret 2012 övergår den samlade svenska insatsen i norra Afghanistan till civil ledning. Huvudsyftet med den civila ledningen av den samlade svenska insatsen i norra Afghanistan är att det säkerhetsfrämjande samarbetet som bedrivs med de afghanska säkerhetsstrukturerna samordnas med de svenska biståndsinsatserna och den institutionsuppbyggnad som Sverige bidrar till.

Samtidigt som Afghanistan fortfarande präglas av en svår säkerhetssituation har dock vissa positiva tecken i utvecklingen av säkerheten kunnat skönjas under 2011. De omfattande militära förstärkningarna som besluta-

des under 2009 kom på plats under senhösten 2010, vilket har möjliggjort ett stort antal säkerhetsoperationer. I enlighet med ISAF:s militära strategi har även de internationella säkerhetsstyrkorna tillsammans med sina afghanska motsvarigheter genomfört operationer i motståndarnas nyckelområden i syfte att skydda civilbefolkningen och utöka den afghanska regeringens inflytande och kontroll. De afghanska säkerhetsstyrkorna (ANSF) har blivit betydligt fler under det senaste året. Till följd av detta samt av genomgripande utbildningsinsatser från ISAF:s sida har de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga ökat, vilket i sin tur har förstärkt den sammantagna kapaciteten att genomföra säkerhetsoperationer i landet. Dessa insatser har resulterat i att ISAF och ANSF har en förbättrad kontroll över centrala områden för det väpnade motståndet, bl.a. i Helmand och Kandahar i södra Afghanistan samt i Kunduz och Baghlan i norra Afghanistan.

Afghanistan ligger på plats 172 i FN:s index för mänsklig utveckling 2011 (av 187 stater). Enligt FN lever 60 % av befolkningen på mindre än 1 US-dollar per dag, vilket är Världsbankens definition av absolut fattigdom. Vissa förbättringar har dock ägt rum sedan 2001. Före 2001 hade endast 9 % av afghanerna tillgång till någon form av sjukvård. I dag uppskattas den siffran till ca 50 % av befolkningen. Spädbarnsdödligheten har minskat från 165 till 111 per 1 000 födselar mellan 2007 och 2010. Tillgången till sjukvård för kvinnor beräknas dock vara sämre än för män eftersom det råder stor brist på kvinnlig sjukvårdspersonal, speciellt barnmorskor och gynekologer. Kvinnor har också ofta svårigheter att komma till de kliniker och sjukhus som finns. Nästan sju miljoner barn är inskrivna i grundskolan. Av dessa är ca 30 % flickor. Före 2001 gick färre än en miljon barn i skolan och ytterst få flickor kunde få ordinarie undervisning.

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan förblir utomordentligt allvarlig. Reformtakten har avtagit sedan de första åren efter maktövertagandet från talibanregimen. Den väpnade konflikten och det dåliga säkerhetsläget drabbar civilbefolkningen hårt. Enligt FN dödades 2 777 civila afghaner i konflikten under 2010 och över 4 300 skadades. Utomrättsliga avrättningar förekommer och tortyr och olaga frihetsberövande förblir vanligt förekommande. Rättssystemet har stora brister med utbredd strafffrihet som följd. Censur av olika medier, hot och trakasserier begränsar yttrandefriheten. Våld mot och diskriminering av kvinnor är omfattande och parlamentet har antagit ett antal lagar med innehåll som diskriminerar kvinnor. Denna utveckling kan bl.a. förklaras med att religiöst och politiskt konservativa strömningar har stärkts på bekostnad av mer liberala samhällskrafter. Rättsskipning baserad på traditionell tolkning av islamisk lag (sharia) har återupptagits i områden som domineras av talibanerna. Frånvaron av grundläggande samhällstjänster innebär stora brister när det gäller de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i proposition 2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en väpnad styrka bestående av högst 855 personer till förfogande för deltagande i ISAF till utgången av december månad 2012, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd. I personalramen om 855 personer ingår resurser för förstärkning och oförutsedda evakueringsbehov.

I propositionen redogörs för den politiska, ekonomiska och sociala utvecklingen, säkerhetssituationen, den humanitära situationen samt för det internationella samfundets civila engagemang i landet. Vidare redogörs för ISAF:s folkrättsliga mandat och verksamhet, Sveriges engagemang i Afghanistan samt regeringens överväganden om fortsatt svenskt deltagande i ISAF.

Under merparten av 2012 kommer den svenska planerade militära insatsen på plats i Afghanistan att utgöras av ca 500 personer. Vid utgången av 2012 ska insatsen ha reducerats med ca 100 personer till ca 400 personer på plats i Afghanistan. Därutöver tillkommer den svenska helikopterenheten samt personal till stöd för avveckling av camper och hemtransport av utrustning och materiel.

Motionerna

I Sverigedemokraternas kommittémotion 2011/12:U10 (SD) yrkande 1 föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 500 personer inklusive helikopterenheten till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) till utgången av juli månad 2012, varefter styrkan fasas ut så att ingen väpnad styrka ställs till förfogande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) efter utgången av november månad 2012. Vidare föreslår Sverigedemokraterna i kommittémotionens yrkande 2 att riksdagen tillkännager att svenskt bistånd till Afghanistan inte ska kanaliseras via den afghanska regeringen. Detta eftersom den afghanska regeringen, enligt Sverigedemokraterna, har bristande system för att bekämpa korruption och för att biståndet inte når de mest fattiga och utsatta i Afghanistan om biståndet kanaliseras via den afghanska regeringen. Sverigedemokraterna föreslår att Sveriges regering i högre grad bör prioritera humanitära insatser samt kanalisera bistånd via organisationer i det civila samhället i allmänhet och den svenska Afghanistan-tankommittén i synnerhet.

I Vänsterpartiets kommittémotion 2011/12:U9 (V) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår regeringens proposition 2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF). Vänsterpartiet hävdar att den internationella militära insatsen i Afghanistan i grunden har misslyckats. I kommittémotionens yrkande 2 föreslår Vänster-

partiet att riksdagen tillkännager för regeringen att den svenska militära insatsen i Afghanistan bör dras tillbaka under 2012 och att en plan för ett sådant trupptillbakadragande bör upprättas. Vidare föreslår Vänsterpartiet i kommittémotionens yrkande 3 att riksdagen tillkännager för regeringen behovet av ökade civila insatser i Afghanistan. I motionen argumenteras det bl.a. för en växling från en militär till en civil strategi.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd har godkänt etablerandet av en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan genom beslut i enlighet med FN-stadgans kapitel VII. Av propositionen framgår att FN väntas fortsätta med att förlänga mandatet för den internationella säkerhetsstyrkan med ett år i taget under flera år framöver.

Utskottet konstaterar att en ny fas har inletts avseende det internationella engagemanget i Afghanistan. Genom den s.k. Kabulprocessens ömsesidiga åtaganden utvecklas ett gradvist ökat afghanskt ägarskap och ansvar, parallellt med ett långsiktigt och uthålligt internationellt stöd och partnerskap. Kabulprocessen tar på ett tydligt sätt utgångspunkt i en sammanhållen ansats där utmaningarna inom politik, ekonomi, utveckling och säkerhet ses i ett helhetsperspektiv. En viktig tidpunkt är året 2014 då afghanerna ska ha övertagit säkerhetsansvaret i hela landet från de internationella militära strukturerna. Utskottet stöder regeringens inriktning om att den svenska militära insatsen i Afghanistan successivt ska anpassas, omvandlas och reduceras. I sammanhanget är det av vikt att säkerställa att överlämningen av säkerhetsansvaret genomförs på ett ansvarsfullt sätt samt att förändringar och reduceringar föregås av konsultationer med Nato och övriga partner. Regeringens bedömning är att den svenska militära insatsen, under merparten av 2012, kommer att utgöras av ca 500 personer på plats i Afghanistan och att insatsen vid utgången av 2012 ska ha reducerats med ca 100 till ca 400 personer på plats i Afghanistan. Därutöver tillkommer den svenska helikopterenheten samt personal till stöd för avveckling av camper och hemtransport av utrustning och materiel.

Riksdagen har tidigare (bet. 2007/08:UFöU4 Nationell strategi för svenskt deltagande i internationell freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet) redovisat sin syn på utnyttjandet av den del av mandatet som tar sikte på en eventuell tillfällig evakuerings- och förstärkningsinsats. Ett behov av snabba nationella förstärkningar kan inte uteslutas. Av det skälet är det viktigt att det på förhand finns en av riksdagen beslutad marginal att ta i anspråk för förstärknings- eller evakueringsinsatser. Denna marginal ska dock inte vara större än vad som är nödvändigt i varje enskilt fall. Utskottet noterar att bidraget under merparten av 2012 beräknas uppgå till totalt ca 500 personer på plats i Afghanistan, medan den begärda personalramen är högst 855 personer. Utskottet förutsätter att riksdagen, genom berörda utskott eller i kammaren, får information i anslutning till att en beslutad marginal för förstärknings- och evakueringsinsatser tas i anspråk. Utskottet påminner om att en större, permanent ökning av den svenska truppinsatsen utöver ca 500 personer inte kan ske utan ett nytt beslut av riksdagen.

Utskottet ansluter sig till regeringens avsiktsförklaring om att Sveriges engagemang för Afghanistan är långsiktigt. Sverige kommer – inom ramen för FN och Europeiska unionen, men också i övrigt – att fortsätta ett aktivt engagemang för fred och försoning, utveckling och stabilitet och inte minst för respekten för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter i Afghanistan och i den vidare regionen.

Utskottet delar regeringens inriktning om att en fortsatt samverkan med Finland eftersträvas och att förutsättningar för ett fördjupat nordiskt samarbete i regionen även fortsättningsvis bör provas.

Utskottet välkomnar att den samlade svenska insatsen i norra Afghanistan övergår till civil ledning under första halvåret 2012. Det hittillsvarande företrädesvis militära svensk-ledda *Provincial Reconstruction Team* (PRT) i Mazar-e Sharif avvecklas då och ersätts av en civilt ledd struktur, *Transition Support Team* (TST). Den övergripande civila ledningen är inte minst en viktig politisk signal till afghanerna om att säkerhetsansvaret nu gradvis övergår till dem och att Sveriges fortsatta närvaro inriktas på att stödja denna övergång med främst civila medel. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är av stor vikt att se helheten av det svenska engagemanget i norra Afghanistan, där Sverige för närvarande har både militär trupp och en civil representation, men där biståndet ökar och de civila insatserna får en alltmer framträdande roll i takt med att det svenska militära bidraget minskar. Stöd till demokratisk utveckling och fattigdomsbekämpning är den överordnande målsättningen för de svenska insatserna, och stöd till förbättrad säkerhet är ett led i att uppnå detta. En övergång till civil ledning under 2012 av de samlade svenska insatserna i norr förstärker ytterligare denna inriktning. Det är dock av central betydelse att biståndsinsatserna genomförs på ett sätt som inte bidrar till sammanblandning med de militära insatserna. Utskottet välkomnar den reviderade och förlängda samarbetsstrategi för det svenska biståndet till Afghanistan som antogs av regeringen den 24 november 2011. Den reviderade samarbetsstrategin, som har arbetats fram i nära dialog med Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna, utgör en viktig del av den gradvisa omställningen från militärt till ökat civilt engagemang.

Givarsamfundet har inom ramen för Kabulprocessen bl.a. åtagit sig att kanalisera minst 50 % av sitt stöd genom den afghanska regeringens system och öka anpassningen till den afghanska regeringens prioriteringar. I sammanhanget vill utskottet betona vikten av att afghanska beslutsfattare på politisk nivå och på myndighetsnivå lever upp till sina åtaganden avseende förbättrad samhällsstyrning, ökad demokratisk legitimitet och bekämpande av korruption.

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan förblir utomordentligt allvarlig. Utskottet följer med oro utvecklingen i fråga om respekten för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan.

Utskottet betonar vikten av att Sverige fortsätter att tillmäta FN:s säkerhetsrådsresolutioner 1325 (2000) och 1889 (2009) om kvinnor, fred och säkerhet, 1612 (2005) och 1882 (2009) om barn i väpnade konflikter samt 1820 (2008) och 1888 (2009) om sexuellt våld i väpnade konflikter stor betydelse och aktivt verkar för att dessa följs, inklusive i utvecklingssamarbetet, och att ett jämställdhets- och barnperspektiv integreras i all relevant verksamhet i Afghanistan.

Utskottet anser att gemensamma lösningar och förtroendeskapande åtgärder på regional nivå är centrala för att skapa ekonomisk tillväxt och social utveckling i Afghanistan. Bilateral och regional handel är viktigt och ett antal gränsöverskridande avtal har slutits. Det är också motiverat att utveckla samarbetet i närområdet vad gäller gränsöverskridande frågor såsom insatser för flyktingar och bekämpning av narkotikasmuggling. Det väpnade motståndets rörelser över den svårkontrollerade och långa gränsen mellan Afghanistan och Pakistan är en särskild källa till oro och bidrar till att konflikten fortsätter. Det är därför av avgörande betydelse för utvecklingen i Afghanistan att effektivt bekämpa de väpnade motståndsgupper som verkar med utgångspunkt i gränsområdena.

Enligt 15 kap. 16 § regeringsformen får en svensk väpnad styrka sändas till ett annat land om riksdagen medger det, om det är medgivet i en lag som anger förutsättningarna för åtgärden eller om skyldigheten att vidta åtgärden följer av en internationell överenskommelse eller en förpliktelse som har godkänts av riksdagen.

Utskottet konstaterar att regeringen beräknar att kostnaderna för det svenska bidraget inom ramen för ISAF under 2012 uppgår till högst 1 760 000 000 kronor. Kostnaderna belastar anslaget 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Regeringen har i budgetpropositionen för 2012 föreslagit att totalt 2 286 985 000 kronor anvisas anslaget. Regeringen har inom den föreslagna ramen beräknat medel för en fortsatt insats avseende ISAF. Eventuella merkostnader för en förstärkning, evakuering eller både och ryms inom den föreslagna ramen för detta anslag.

Mot ovanstående bakgrund föreslår det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att riksdagen bifaller proposition 2011/12:29 och avstyrker motionerna 2011/12:U9 (V) och 2011/12:U10 (SD).

Utskottet förordar, under förutsättning att det finns ett mandat för styrkan och enligt beslut i FN:s säkerhetsråd, därmed att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 855 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2012.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Avslag på proposition 2011/12:29, punkt 1 (V)**

av Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens proposition 2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF).

Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U9 yrkande 1.

Ställningstagande

I mer än 30 år har Afghanistan härjats av krig. Gång på gång har detta genomfattiga land utgjort slagfältet för olika stormakters ekonomiska och säkerhetspolitiska ambitioner. De som fått betala det högsta priset är det afghanska folket genom ett oöverskådligt mänskligt lidande.

Afghanistans historia visar att det inte finns en militär lösning på landets problem. Utländsk militär närvaro har gång på gång fördjupat och förstärkt landets konflikter. Fred kan bara byggas genom en inkluderande dialog och en bred försoningsprocess. Det kommer inte att vara en lätt process, men är en förutsättning om vi långsiktigt vill bygga fred och demokrati i Afghanistan och säkra biståndsorganisationernas arbete i landet.

Sverige deltar sedan 2002 i den Natoleda internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (International Security Assistance Force ISAF). Steg för steg har antalet svenska soldater ökat. I regeringens proposition föreslås att den svenska insatsen under 2012 ska utgöras av ca 500 personer. Sammanlagt ingår drygt 130 000 soldater från 49 länder i ISAF.

Utvecklingen i Afghanistan i dag oroar; för varje dag som går eskalerar våldet, blir allt grymmare och sprider sig till allt fler delar av landet. I våldets spår ökar antalet civila dödsoffer. Bara under maj 2011 dödades 369 civila, ett nytt dystert rekord sedan Unama, FN:s civila stödmission, började dokumentera antalet civila dödsoffer. Samtidigt som de utländska insatserna successivt byggts ut har den fred som skulle främjas blivit alltmer avlägsen.

”Situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i Afghanistan förblir utomordentligt allvarlig”, skriver regeringen i sin proposition och det är svårt att inte instämma i det. För många afghaner är utomrättsliga avrätt-

ningar och arresteringar, tortyr, censur och andra former av omfattande och grova brott mot de mänskliga rättigheterna en del av vardagen. De afghanska kvinnorna drabbas synnerligen hårt. Presidentvalet 2009 kändes av valfusk och Hamid Karzai kunde på nytt utropa sig till president efter en andra valomgång där motkandidat saknades. Parlamentsvalet 2010 omgärdades av valfusk och skandaler, vilket skadat parlamentets legitimitet.

Vänsterpartiets utgångspunkt är att vi vill se en utveckling mot fred, demokrati och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan. En sådan utveckling kräver en i grunden annan strategi för Afghanistan där militära insatser ersätts med civila och där Sverige aktivt bidrar till en freds- och försoningsprocess i landet.

I snart tio år har Sverige deltagit i ISAF-insatsen. Insatsens huvuduppgift är att skapa säkerhet och bidra till en fredlig utveckling. När riksdagen nu ska fatta beslut om att förlänga insatsen ytterligare ett år borde det vara en självklarhet att fråga sig i vilken grad som ISAF-insatsen lyckats med sitt uppdrag.

Faktum är att säkerhetsläget stadigt försämrats i Afghanistan under en rad år. United Nations Assistance Mission in Afghanistan (Unama) beräknar att antalet civila dödsoffer uppgick till 2 777 personer förra året, vilket är det högsta antalet sedan den USA-ledda invasionen 2001. Första halvåret 2011 uppgick antalet civila dödsoffer till 1 462, en ökning med 15 % jämfört med samma period 2010. Majoriteten av dessa dödsfall orsakas av regeringsfientliga grupperns attacker, men såväl den afghanska regeringsarmén som de utländska trupperna fortsätter att orsaka civila dödsoffer. I regeringens proposition framhålls att antalet civila dödsoffer som orsakats av afghanska och internationella styrkor har minskat, men i sammanhanget bör det understrykas att Unamas siffror har ifrågasatts. Afghanistans oberoende människorättskommission (AIHRC) menar att Unama i sin senaste rapport bara kan ha granskat en liten del av alla ISAF:s tillslag där civila dödsoffer krävdes. I synnerhet har AIHRC:s företrädare ifrågasatt uppgifter om hur många civila som dödats i samband med de nattliga räderna. De flesta av ISAF:s nattliga räder genomförs i distrikt som domineras av talibanerna. I dessa områden har lokalbefolkningen vanligtvis inga möjligheter att anmäla civila dödsoffer, och enligt kommissionens företrädare känner de vanligtvis inte ens till att detta kan göras. Den mycket breda definition av "upprorsman" som ISAF dessutom använder sig av i samband med sina rapporter om antalet dödade vid de nattliga tillslagen tyder på att de flesta som dödas i samband med dessa tillslag skulle ha klassats som civilister enligt internationella humanitära lagar.

Mycket tyder på att talibanerna och andra grupper som utövar motstånd har en stark förankring hos lokalbefolkningen i flera regioner. Det blir därmed allt svårare att göra skillnad mellan den civila befolkningen i byarna och upprorsmännen. Detta gör att krigföringen mot talibanerna ofelbart drabbar civila.

Även antalet utländska soldater som dödas i stridigheterna har också ökat kraftigt, också det en indikator på att freden blir alltmer avlägsen. År 2002 dödades 70 utländska soldater, 2010 var siffran 711. Dessutom dödades 1 300 afghanska poliser och över 820 afghanska soldater under 2010 enligt den afghanska regeringen.

Som en del av det s.k. kriget mot terrorismen har USA-ledda styrkor även medverkat till att på lösa grunder gripa, förvara och misshandla personer som misstänks vara inblandade i terrorism. FN och flera människorättsorganisationer har riktat omfattande kritik mot detta. USA har också medverkat till att beväpna och stötta krigsherrar i Afghanistan för att bekämpa talibanerna. Krigsherrarna håller egen trupp, upprättar egna fångelser, förtrycker godtyckligt befolkningen, särskilt kvinnor, samt profiterar på narkotikahandeln.

2. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF), punkt 2 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka om högst 500 personer inklusive helikopterenheten till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) till utgången av juli månad 2012, varefter styrkan fasas ut så att ingen väpnad styrka ställs till förfogande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) efter utgången av november månad 2012.

Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U10 yrkande 1 och avslår proposition 2011/12:29 och motion 2011/12:U9 yrkande 2.

Ställningstagande

Då konflikterna i Afghanistan till stor del har sin grund i det koloniala arvet är Afghanistans gränser ämnade att skapa motsättningar. När gränserna sattes var det av kolonialmakter som ville beskatta området och som inte var noga med folkens egna önskemål. Den s.k. Durandlinjen som i dag utgör gräns mellan Afghanistan och Pakistan drogs rakt genom pashtunernas områden och klöv därmed det område som traktens största folkslag bebott sedan historisk tid. De problem som detta har orsakat påverkar regionens konflikter än i dag. Det är svårt att påverka i dag, men om länderna i de forna kolonialområdena hade bildats utifrån lokala villkor och förutsättningar hade många världskonflikter vi sett kunnat undvikas. Ska Afghanistan förbli ett land måste de olika befolkningsgrupperna alla dels få

inflytande, dels finna samförstånd. Med bästa vilja har ändå den Natoleda insatsen inte kunnat bidra till stabil och långvarig fred och trygghet i Afghanistan.

Vi är i Afghanistan med väpnad trupp som en efterföljd av det amerikanska anfallet, Operation Enduring Freedom (OEF), mot talibanregimen 2001. Det amerikanska motivet bakom OEF var ett krig mot terrorismen, i detta fallet genom ett motanfall mot den grupp som hade ansvaret för WTC-attacken samt mot talibanregimen i Afghanistan som tillät terrornätverk att utbilda sig i läger där islamistiska terrorister sökt fristad. Den terrorism som frodades i Afghanistan stärktes alltså utifrån med pengar och ideologi.

International Security Assistance Force (ISAF) är en insats för fred och säkerhet i Afghanistan som bygger på FN-resolution 1386 som antogs den 1 december 2001. ISAF:s uppdrag var först säkerheten i Kabul, men vidgades senare till att omsluta hela landet. OEF och ISAF är fortfarande två olika insatser. OEF leds av USA medan ISAF leds av Nato.

Det som är Afghanistan i dag har under årtusenden styrts av perser, Alexander den store, turkar, buddhister, hinduer, araber och mongoler innan briter och ryssar började konkurrera om inflytande i landet. De afghanska folken har en utpräglad misstro mot främmande krigsmakter och en särdeles förmåga att uthärda utan underkastelse. Sveriges ansvar för Provincial Reconstruction Team (PRT) Mazar-e Sharif har fungerat så bra som det kan göra i perspektiv av afghanernas inställning till främmande trupp. Att bygga säkerhet och trygghet för framtiden under afghanskt ansvar har varit strävan genom filosofin "hearts and minds". Det svenska ISAF-bidraget, som verkat under mycket svåra förhållanden, får beröm av alla betraktare.

Striden mot insurgenterna (upprorsmakarna) har normalt följt rutinen att invånare i en by underrättar ISAF om att talibanerna gått in. Svenskarna har då tagit striden genom att låta Afghanska nationella armén (ANA) gå först, följt av svenska armén och därefter Afghanska nationella polisen (ANP). ANP är tänkt att säkra området efter att talibanerna har nedkämpats, kapitulerat eller flytt. I ANA har svenska OMLT (rådgivare) medföljt.

Den långsiktiga strategin var att ANA och ANP skulle bli mäktiga att själva lösa uppgiften och att ISAF skulle fasas ut, först till en renodlad utbildande roll och slutligen helt och hållet som icke längre nödvändig assistans. Som strategi är detta inte dåligt, men det har ändå misslyckats. Eftersom insurgenterna ibland har stöd i byarna och andra gånger tvingar sig in i byar där de kan gömma sig fungerar inte konventionell strid som taktik. Den strategin som i stället har antagits för att nå det ovanstående målet är den s.k. counter-insurgency-taktiken (COIN) som av Nato har ansetts vara vägen till framgång. I allt väsentligt är detta en lätt moderniserad version av taktiken för 1800- och 1900-talets koloniala polisinsatser för att slå ned uppror. Denna taktik är riskfylld och innebär inte på något sätt garanterade framgångar. Historien ger åtskilliga exempel på misslyckade COIN-insatser och relativt få framgångsrika.

Samtidigt har den stora expansionen av den afghanska armén brottats med svåra problem. Graden av deserteringar har varit från hög till mycket hög och betydande delar av den beväpning som har delats ut till armén har i stället hamnat i talibanernas händer. Vid de tillfällen där afghanska arméförband har deltagit i operationer har det förekommit att soldater har spritt information om detaljer i operationerna som sedan hamnat i talibanernas händer. Förbanden är snedrekryterade etniskt, korruptionen är stor och bristen på läskunniga och pålitliga afghanska soldater gör att det är svårt att bygga upp en stabil kår av officerare och underofficerare.

Det är knappast troligt att målet att lämna över säkerhetsuppdraget till en väl fungerande afghansk krigsmakt kommer att kunna realiseras. Det är inte ens särskilt troligt att Karzairegimen kommer att överleva när ISAF nu närmar sig den punkt när man ska lämna Afghanistan. Det sannolika alternativet är ett intensifierat inbördeskrig mellan olika fraktioner.

För att en internationell insats ska vara meningsfull måste det också finnas rimliga utsikter till framgång. Insatsen i Afghanistan är inte en sådan. Ju längre vi stannar, desto mer riskerar vi att dras in i ett moras av gerillabekämpningsinsatser som kan vara i decennier och kosta det svenska försvaret miljarder som i stället kunde ha använts till en uppbyggnad av försvarsorganisationen i Sverige.

Sverigedemokraternas syn på Afghanistaninsatsen kan inte frikopplas från vår syn på den svenska försvarsförmågan generellt. Man bör vara medveten om att insatser utomlands ofrånkomligen kommer att ske på bekostnad av resurser till det inhemska försvaret.

Eftersom det svenska försvaret har reducerats såväl ekonomiskt som till antalet förband innebär alltför stora internationella engagemang att vårt eget territorialförsvar inte kan planeras eller övas. Varje självständig nation behöver ett existensförsvar, vilket Sverige i dag inte har. Vår primära målsättning bör vara att bygga upp ett sådant försvar för att möta framtida hot i vårt närområde, inte ett försvar dimensionerat för insatser på fjärran slagfält med oklara utsikter till framgång i det aktuella landet och till oklart gagn för Sverige.

Ett uttåg ur Afghanistan är enligt vår mening ofrånkomligt. För svensk del kan det ofrånkomliga uttåget lika gärna påbörjas under den lugna period som väntas inträda under skörden 2012. Den svenska insatsen bör successivt avvecklas helt, och inga fler väpnade styrkor bör befinna sig i landet efter november 2012.

3. Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF), punkt 2 (V)

av Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att den svenska militära insatsen i Afghanistan bör dras tillbaka under 2012 och att en plan för ett sådant trupptillbakadragande bör upprättas.

Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U9 yrkande 2 och avslår proposition 2011/12:29 och motion 2011/12:U10 yrkande 1.

Ställningstagande

Afghanistans historia visar att det inte finns en militär lösning på landets problem. Utländsk militär närvaro har gång på gång fördjupat och förstärkt landets konflikter. Fred kan bara byggas genom en inkluderande dialog och en bred försoningsprocess där medlemmar ur de stridande grupperna ges en möjlighet att återintegreras i samhället. Fortfarande väntar Afghanistan på ett fredsavtal efter det USA-ledda anfallet 2001. Den militära strategi som först den USA-ledda Operation Enduring Freedom (OEF) och därefter ISAF använder sig av torde undergräva och försvåra alla försök till en freds- och försoningsprocess. Vänsterpartiet anser att den svenska militära insatsen i Afghanistan bör dras tillbaka under 2012 och att en plan för ett sådant trupptillbakadragande bör upprättas. Det ska riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Civila insatser i Afghanistan, punkt 3 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om civila insatser i Afghanistan.

Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U10 yrkande 2 och avslår motion 2011/12:U9 yrkande 3.

Ställningstagande

Även om trupperna kommer att dra sig tillbaka är vår starka förhoppning att viktiga biståndsinsatser fortfarande kan vara kvar och göra nytta för befolkningen i landet. Till exempel har Svenska Afghanistankommittén ver-

kat i landet i 30 år och klarat av att genomföra insatser innan några trupper fanns i landet. På grund av det instabila läget i Afghanistan och en oviss framtid är det i dagsläget dock svårt att förutse vilka långsiktiga effekter biståndsinsatser i landet de facto kommer att ha. Samtidigt är Afghanistan ett av de fattigaste länderna i världen och civilbefolkningen befinner sig i ett mycket utsatt läge. Sverigedemokraterna anser därför att en högre prioritering bör ligga på humanitära insatser i Afghanistan. Då vi i vår budget föreslår ett kraftigt ökat stöd till UNHCR och humanitära insatser är vår avsikt att en del av detta stöd vid behov ska kunna riktas till att hjälpa de flyktingar som finns i Afghanistan och dess närområde. Under förutsättning att säkerhetsläget är sådant att organisationer i det civila samhället kan verka utan risker anser vi att även långsiktiga insatser riktade till de mest fattiga och utsatta i Afghanistan ska kunna fortsätta verka.

Däremot ser vi kritiskt på den utveckling som framgår i propositionen, nämligen att det svenska biståndet ska anpassas efter åtagandet i givarsamfundet att senast 2012 kanalisera minst 50 % av biståndet genom den afghanska regeringens system. Vi ställer oss frågande till att det i propositionen framgår att Sverige är på god väg att uppnå målet att kanalisera 50 % av biståndet via afghanska myndigheter. Samtidigt framhåller regeringen i samarbetsstrategin för bistånd till Afghanistan fram till 2013 att budgetstödet för denna period inte är aktuellt. I propositionen framgår det att få framsteg har åstadkommits vad gäller den afghanska myndighetens kapacitet att hantera ökade resursflöden. Det finns också rapporter om omfattande korruptionsproblem och pengar som forslas ut ur landet. För att biståndspengar ska kunna kanaliseras via den afghanska regeringens system måste bl.a. kraven mot korruption skärpas. Vi vill se ett bistånd som når fram till de mest fattiga och utsatta i landet. Det tror vi inte uppnås genom att biståndet kanaliseras via den afghanska regeringen. En av de mest utsatta grupperna i landet är kvinnor och barn. Insatser inriktade på hälsa och skydd för kvinnor och barn anser vi därför vara av vikt. Vi menar att regeringen inte bör gå vidare med att uppfylla målet om att kanalisera minst 50 % av det svenska biståndet till via den afghanska regeringen utan i stället bör prioritera humanitärt bistånd samt insatser via organisationer i det civila samhället och då främst Svenska Afghanistan-kommittén. Inom ramen för att vi i vår biståndsbudget föreslår utökat stöd till organisationer i det civila samhället avser vi även att rikta en del av det till satsningar i Afghanistan.

5. Civila insatser i Afghanistan, punkt 3 (V)

av Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om civila insatser i Afghanistan.

Därmed bifaller riksdagen motion 2011/12:U9 yrkande 3 och avslår motion 2011/12:U10 yrkande 2.

Ställningstagande

Situationen för de mänskliga rättigheterna i Afghanistan är fortsatt mycket kritisk. Vissa framgångar har visserligen skett sedan invasionen 2001; fler barn går i skolan, barnadödligheten har sjunkit något och en större del av befolkningen har tillgång till hälsovård i det område där de bor. Men dessa framsteg har kunnat ske tack vare ökade bistandsflöden och civila insatser från givare och biståndsorganisationer, insatser som oftast är helt frikopplade från den militära insatsen. Torbjörn Pettersson, tidigare generalsekreterare i Svenska Afghanistankommittén, skrev t.ex. den 19 november 2009 på debattsajten Newsmill: "Vi håller oss så långt från utländsk trupp – amerikansk, polsk, tysk och svensk – som möjligt. Istället för att bidra till vår säkerhet utgör utländsk truppnärvaro direkt livsfara för våra medarbetare. Argumentet att 'vi skyddar civila och biståndsarbetare' blir inte mer sant för att det upprepas ofta. Den offensiva militära strategi som valts i Afghanistan har minskat – inte ökat – förutsättningarna för humanitär hjälparbete." Trots tio år av utländsk militär närvaro i Afghanistan och stora biståndssatsningar från bl.a. Sverige är vardagen för många afghaner, i synnerhet kvinnor, mycket svår. Afghanistan ligger på plats 172 (av 187 stater) i FN:s index för mänsklig utveckling 2011. Av befolkningen lever 60 % i fattigdom, enligt Världsbanken, och hungern och undernäringen är utbredd. Enligt Rädda Barnen dör var elfte blivande mor under graviditeten eller förlossningen. Av barnen förlöses 86 % utan närvaro av utbildad vårdpersonal, det är med andra ord långt farligare att vara gravid än utländsk soldat i dagens Afghanistan. Den förväntade medellivslängden för en kvinna är 44 år. Av kvinnorna är 85 % analfabeter. Shiamuslimska kvinnors situation har försämrats avsevärt i samband med en kontroversiell lag som antogs 2009. Lagen slår bl.a. fast att en shiamuslimsk man får vägra att ge sin hustru mat om hon inte ställer upp på mannens sexuella krav. Human Rights Watch har kritiserat lagen i mycket kraftiga ordalag och menar att den är barbarisk. Vänsterpartiets utgångspunkt är vår solidaritet med det afghanska folket. Vi vill att Sverige ska finnas på plats i Afghanistan för att bidra till fred, demokratisering, jämställdhet och utveckling. Men om Sverige ska kunna göra det krävs en i grunden annan strategi än dagens, vi behöver växla från en militär till en civil strategi. I stället för att utkämpa ett misslyckat krig bör vi med civila och politiska verktyg bidra till fred. Centralt i en sådan strategi måste vara en ökat civilt bistånd, stöd till försöken att skapa en freds- och försoningsprocess samt förstärkta insatser för att återintegrera medlemmar av det väpnade motståndet i det afghanska samhället. Dessa tre punkter kommer att vara centrala för en strategi för fred och försoning. Tyvärr kan vi konstatera att Sve-

riges engagemang på samtliga tre punkter är mer eller mindre begränsat. Talibanernas rörelse kan ingen vän av demokrati, mänskliga rättigheter eller jämställdhet känna någon form av sympati med. Men det är hög tid att vi inser att den brokiga motståndsrörelsen inte kan besegras militärt. Inställningen till talibanerna bland den afghanska befolkningen är tudelad. Många afghaner delar inte talibanernas ideologi, men de upplever att deras levnadsförhållanden inte har förbättrats efter invasionen och ser de utländska truppstyrkorna som regelrätta ockupanter och inkräktare. Få saker kan ha spelat talibanrörelsen mer i händerna än de bristande återuppbyggnadsinsatserna och den utländska militärens övergrepp. OEF, vars arbete fullföljs av ISAF, och de svenska styrkorna kan svårigen beskrivas som något annat än ett misslyckande. Den USA-ledda koalitionen har genom sin krigföring bedrivit ett kontraproduktivt arbete som underlättat nyrekryteringen till talibanerna, som i dag växer sig starkare. Sverige borde fokusera på orsakerna till att unga afghanska män ansluter sig till talibanerna. Just nu växer en hel generation afghanska män upp som kommer att sakna möjlighet att få ett arbete, försörja sig och bilda familj om inget radikalt görs. Hopplösheten som följer i fattigdomens spår är talibanernas bästa vän och borde vara den största fienden för oss som önskar se ett demokratiskt Afghanistan i fred. Ett ökat civilt bistånd som skapar möjlighet till utbildning, arbete och försörjning måste vara en fundamental del i varje strategi som syftar till fred i Afghanistan. De humanitära behoven är enorma i Afghanistan, inte minst när det kommer till utbildning och sjukvård för landets kvinnor. Det finns samtidigt goda exempel på framgångsrika biståndsinsatser. Svenska Afghanistankommittén (SAK) driver tvååriga barnmorskeutbildningar på två platser i landet, i provinserna Samangan och Sar-e-Pul. Afghanistan sägs vara i behov av 8 000 barnmorskor, i dag finns nästan 3 000. SAK har hittills utbildat ca 150 barnmorskor, en viktig insats för att minska den skrämmande höga mödradödligheten. De kvinnor som utbildar sig till barnmorskor återvänder i de flesta fall till sina hembyar och praktisera sina kunskaper som utbildad barnmorska. Det ger dem en möjlighet till en egen försörjning, vilket är centralt i arbetet med att öka jämställdheten mellan män och kvinnor. Svenska Afghanistankommitténs imponerande verksamhet visar tydliga exempel på vad Sverige borde göra mer av i Afghanistan. Vänsterpartiet anser att Sverige måste öka de civila insatserna i Afghanistan. Det ska riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF):

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 855 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) till utgången av december månad 2012, under förutsättning att det även fortsättningsvis finns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av Förenta nationernas säkerhetsråd.

Följdmotionerna

2011/12:U9 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2011/12:29 Fortsatt svenskt deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska militära insatsen i Afghanistan bör dras tillbaka under 2012 och att en plan för ett sådant trupptillbakadragande bör upprättas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade civila insatser i Afghanistan.

2011/12:U10 av Mikael Jansson och Julia Kronlid (båda SD):

1. Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka om högst 500 personer inklusive helikopterenheten till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) till utgången av juli månad 2012, varefter styrkan fasas ut så att ingen väpnad styrka ställs till förfogande i den internationella säkerhetsstyrkan (ISAF) efter utgången av november månad 2012.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att svenskt bistånd till Afghanistan inte ska kanaliseras genom den afghanska regeringens system utan att Sveriges regering i högre grad bör prioritera humanitära insatser samt kanalisera bistånd via organisationer i det civila samhället, främst Svenska Afghanistankommittén.